

Kmetska zveza za žensko volilno pravico.

Dne 18. junija je imel poslanec dr. Hohnje govoro za žensko volilno pravico. Njegov govor slove v glavnem tako:

Gospodje narodni poslanci! Doba, v kateri živimo, se imenuje in tudi mora biti demokratična, ljudska. Z vidika prave in pravične demokracije nam je tudi treba presojati predloženi volilni red za volitve v konstituantno. Izjaviti moram, da ni vsestransko demokratičen, ker odreja polovico ljudstva volilno pravico. Ženske ne bodo imele volilne pravice za konstituantno.

Gospodje poslanci! Po statistiki iz leta 1900 je bilo v Evropi kakih 300 milijonov prebivalcev in med temi 4% milijona več žensk kakor moških, tako da pride na 1000 moških 1035 žen. Prilicno isto razmerje med številom moških in žensk vlada tudi v naši državi. Torej večja polovica našega naroda živi še v političnem podložništvu. Če govorim o političnem podložništvu ženskega spola in sicer zaradi tega, ker ženske nimajo prava glasovanja, se morem sklicevati na sodbo železnega nemškega kancelerja Bismarcka, ki je rekel: Kdor nima glasa, nima prava.

Gospodje! Tisti govorniki, ki so zavzeli napram ženski volilni pravici odklonilno stališče, so povdarjali, da ni treba dati prava tistemu, kdor tega prava ne zahteva. Ne vem, ali je to načelo v resnici veljavno ali ne. Pravo se mora dati tistemu, ki ga potrebuje. Gospod poslanec dr. Paleček je naglašal, da v naši državi ni ženskega gibanja in dr. Polič je omenil, da ženske niso pošiljale peticij, niso napravile jurisa na parlament itd. Gospodje, kar se ni, to se še lahko zgodi.

Med slovenskim ženskim gibanjem je jak pokret za volilno pravico žensk in sicer ne samo v krogih inteligence, marveč še posebno med delavskim in kmetijskim ženskim gibanjem. Večkrat sem že slišal pripombo: „Da, da vi Slovenci ste za vse to, kar je moderno.“ Mislim, da to ne more biti za nas ožitek, ampak samo priznanje. Dejstvo pa je, da ta pokret ni omejen samo na slovensko žensko gibanje, marveč da je tudi med srbskim in hrvaškim delom jugoslovanskega ženskega gibanja pognalo močne korenine.

Gospodje! Povdarja se: „Ženska spada v hišo.“ To je bilo izročilo stoletij. Moderni gospodarski razvoj je v to izročilo napravil velike vrzeli. Kjo je zavlada mašina, je domače delo žene omejila, spreminila ter razvrednotila. Mašina je pognala ženske iz hiše na polje pridobitnega dela, v industrijo, trgovino, v šole, v urade in v razne poklice sploh. Ako se je ženska hotela priživiti, je morala nastopiti kot konkurentinja moža; ni pa bila možu konkurentinja samo pri delu, marveč še v veliko večji meri konkurentinja v socialni bedi. In baš tukaj tiči jedro ženskega vprašanja; njegova mati je socialna beda.

Ali ni torej s socialnega stališča potrebno in pravično, da imajo tudi ženske besedo in pridejo do veljave, ko se določajo zakoni, ki urejajo naše narodno gospodarstvo in poedine panoge pridobitnega dela? In to tembolj, ker so žene polne najboljše volje za delo, da nadomestijo izgubo delavnih moči, povzročeno vsled vojne.

V domači hiši je žena osrednje familije. Prvi in glavni del odgoje je njena naloga. Ona odgaja otroke k ljubavi do Boga in cerkve, naroda in domovine, k vdanosti državi; ona sadi in neguje v nežnih srcih otrok čustvo državne edinosti, doživlja veselja in žalosti; ona vceplja v dušo otrok in drugih članov familije ljubezen do reda in dela, čustvo pravičnosti in ljubezni do bližnjega. Te čednosti so poglavitne dr. žavlanske kreposti. Ali ni tedaj vzgoja v rodbini prva in najvažnejša politična šola? Iz tega se spozna veliki pomen žene za razvoj državljanov, hkrati pa tudi potreba politične vzgoje žene same.

Poleg negovanja čustva družbenosti in državljanosti čednosti ima žena še drugo politično nalogo. Njen naravni namen je materinstvo. Žena ima mnogo več srec in zmisla nego moški za uboge, bolne, siromake, otroke, zapuščene. V njen delokrog spada zdravstvo, boj zoper alkoholizem, zaščita dece, delavk in javnih nameščenk. To so velike naloge socialne politike, ki jih ima izvršiti občina in država. Zato mora imeti žena vpliv na zakonodavstvo in to tembolj, ker moderna država stremi za tem, da uredi razmerje med možem in ženo, materjo in dečo; v parlamentih se razpravlja o zakonskem pravu (ženitvenem zakonu), o pravu familije, o varstvu mater, o odgoji dece itd. Zato nikdo ni bolj upravičen in bolj poklican nego žena, da sodeluje v odločilnih trenutkih pri določanju usode svojih otrok. Če se žena osvobodi neupoštevanih, ki jo tlačijo, se dvigne tudi njeno dostojanstvo, poveča se spoštovanje, ki ga ji dolgujejo njeni otroci in okrepi se rodbina.

Gospodje! Ti in drugi razlogi so dovedli žensko gibanje v mnogoterih državah do velikih uspehov tudi v političnem oziru.

Zato, gospodje, bi bilo dobro, da ta nedostatek popravimo. Se je čas za to. Treba bi bilo samo v 9. članu vstaviti besedo „ženska“, da ima torej volilno pravico vsak moški in vsaka ženska, ki dovrši 21. leto, in stvar je dovršena, Gospodje! Če to storimo, se povzdignemo do demokratične višine, na kateri stoji veliki demokrat Wilson. S tem bo tudi naša država odplačala en del in sicer velik del tistega dolga, ki ga dolguje narodno čutečemu, plemenito mislečemu in požrtvovalno delavnemu jugoslovanskemu žensktvu. (Odobranje in ploskanje.)

proti vsakemu, ki bo kljub zaproseni prepovedi na kakoršen si bode način deloval proti krščanskemu prepričanju tujakšnjega ljudstva.

7. Protestiramo proti razširjavi našemu prepričanju sovražnih časopisov, ki na najbolj nesramen način blatijo naše duhovnike, naše voditelje, naše učitelje, naše zadrage in zavode; zahtevamo od vlade, da vsakega, koji prihaja v Prekmurje z namenom delati razdor s tem, da ustanavlja in razširja našemu krščanskemu prepričanju nasprotno časopise, pazno zasleduje in mu njegovo delovanje v tem oziru z vsemi našimi vladi na razpolago stoječimi sredstvi onemogoči. Protestiramo še posebej odločno proti početi nesramni gonji in hujskariji napram nekaterim gg. duhovnikom, ki so bili svojčas edini razširjevalci in nosilci jugoslovanske ideje in slovenske misli v Prekmurju ter so se danes voditelji ljudstva, ker se s tem, če se to nemoteno sme vršiti, izpodkopava pri ljudstvu zaupnost do svojih slovenskih voditeljev.

8. Shod zaupnikov izraza enoglasno zahvalo slavni vladi, ki nam je poslala za ravnatelja gimnazije v Mursko Soboto gospoda, ki zahteva odločno, da se tamošnji gojenci vzgojujejo v krščanskem duhu in protestiramo odločno, da se mu delajo od raznih strani v tem delovanju težkoče ter obenem prosimo, da vlada podpira našo namero in iskreno željo, da se pri tej državni gimnaziji ustanovi že splošno novega šolskega leta konvikt, da bo revnim a nadarjenim prekmurjskim in drugim slovenskim dijakom omogočeno obiskovati ta za Prekmurje velevažen učni zavod.

Sklenjeno in prečitano.

Beltinci, dne 20. junija 1920.

Mladinska organizacija. Dekliški in ženski tabor

za celo obojestransko zgornjo Dravsko dolino od Maribora do Dravograda se vrši v nedeljo,

dne 18. julija 1920,

na 800 m visokem hričeku pri lepi podružni cerkvi Sv. Ignacija na Pohorju

v trški župniji Sv. Lovrenca nad Mariborom, 1½ ure od postaje „Brezno“, 2 uri od postaje „Sv. Lovrenca na Pohorju.“ Železniška zveza je tja in nazaj zelo ugodna. Vlak od Koroške dospe v Brezno okoli 8. ure zjutraj in se vrne popoldne okoli 16. (4.) ure. Vlak iz Maribora dospe v Brezno okoli 8. ure zjutraj in se vrne popoldne okoli 18. (7.) ure.

Spored:

1. Začetek tabora ob 10. uri: procesija z Najsvetejšim, pridiga in slovesna sv. maša za dekleta in žene.
 2. Po sv. maši zunaj cerkve slavnostno zborovanje, govori deklet in žen iz posameznih župnij.
 3. Govor č. g. Marka Krajne iz Maribora.
 4. Po taboru v cerkvi pete Marijine litanije.
- Dekleta in žene iz Podravja in Pohorja! To je Vaš dan! Glejte, da bo tako veličasten, kakor je bil dekliski in ženski tabor na Brinjevi gori 20. junija. Takrat so se odlikovala ravno pohorska dekleta, ki so prišla celih 8 ur daleč na Brinjevo goro!
- Odbornice Dekliskih zvez in govornice, pridite nekoliko prej, da se pred službo božjo podrobneje pogovorimo o dekliski organizaciji.

Dekliske zveze! Naznanite takoj svoj odbor na naslov: „Zveza slovenskih deklet, Maribor, tiskarna sv. Cirila.“ Odbornice Dekliskih zvez ene dekanije! Snidite se kar najhitreje ter si osnujte dekanijski odbor, ki sestoji iz predsednic župnijskih Dekl. zvez! Dekanijski odbor si izvoli predsednico in tajnico. A tudi si naprosi izmed duhovnikov dekanije svojega duhovnega voditelja. Tudi dekanijski odbor naznani brž ko ga ustanovite, na zgoraj navedeni naslov. — Dekleta! Če hočete močno in trdno deklisko organizacijo, izvršite takoj in z veseljem naša navodila! Bolj ko boste same sodelovale, prej bo Vaša organizacija „Zveza slovenskih deklet“ izvedena. Brž na delo!

Dekliska zveza v Prekmurju. Tudi Prekmurke se gibljejo. V žiski so si s pomočjo tamošnjih šolskih sester že ustanovile Deklisko zvezo. Imajo svoje mesečne shode z govori in deklaracijami. 30. junija se priredile igro s petjem. Po orlovskem taboru v Mariboru se bo vršil velik dekliski in ženski tabor v Prekmurju!

Velika orlovska slavnost v Jarenini.

V nedeljo, dne 4. julija, je v Jarenini dopoldne dekanijski dekliski shod, popoldne pa orlovski tabor z obširnim obsegom. Začetek dekanijskega shoda je ob pol 11. uri s cerkvenim govorom g. Evalda Vračka, potem je zborovanje deklet na prostem. Govori Cilka Krekova in dr. Capuder. Popoldan ob treh je javna telovadba s prostimi vajami in telovadbo na orodju. Po telovadbi je prosta zabava s petjem, licitacijo in drugim. Prodajala se bodo najboljše jarenska vina; tudi za jedila je dobro preskrbljeno. — Dekleta in fantje iz Slovenskih gor in obmejnih krajev, prihitite na to slavnost, da manifestiramo skupno za naše ideje.

Politični ogled.

Jugoslavija. Odkar je potoval naš regent po Hrvatski in Sloveniji, je bilo politično življenje cele Jugoslavije osredotočeno na kraje, kjer se je mudil kraljevič. Sedaj je regent zopet v Beogradu, kamor so mu sledili danes tudi poslanci, da začnejo z delom v narodnem predstavništvu.

Italija. Italijanska zbornica se je sestala prvič po rešitvi vladne krize 24. junija. Pri tej priliki je podal novi ministrski predsednik Giolitti izjavo nove vlade. Zelo slabo se godi italijanski vojski v Albaniji, ker plašljive Lahe klestijo albanski vstahi prav pošteno. Italijanska vlada je začela zbirati čete, da bi jih odposlala proti Albaniji. Pri tem zbiranju čet je prišlo do nevarnih uporov med italijanskim vojaštvom, ki noče v Albanijo. Ti vojaški upori so našli odmev med delavstvom po Gornji Italiji. Laški socialisti zahtevajo v zbornici, da odpokliče Italija iz Albanije vse čete.

Nemčija. Mirovna konferenca zahteva od Nemčije, da ne sme imeti stalne vojske, ampak le policijo v moči 80.000 mož. Nemčija mora uničiti ves

svoj vojni material in izročiti vse svoje zračno brodoge. Po večjih mestih Nemčije so bili zadnje dni nemiri, ki so imeli cilj: izsiliti znižanje cen.

Irskeska. Uporno gibanje na Irskem se širi vedno bolj in bolj. Prišlo je že do krvavih bojev med Irski in angleškimi četami. Na Irskem je sestavljena revolucionarna vlada, ki je vzpostavila lastne upravne oblasti, ki izdajajo stroge naredbe proti Angležem.

Madžarska. Madžarska vlada je odstopila in imajo Ogri sedaj vladno krizo. Socijaldemokratska delavska internacionala je sklenila najostrejši boj kot proti Madžarski, da jo odreže od vsakega uvoza in izvoza, ker je kaznovala krivce bivše strahovlade na Madžarskem. Sedaj je boj kot proti Madžarski izveden v polnem obsegu. Ustavljen je ves promet z Madžarsko.

Grška. Mirovna konferenca je prisodila Grški turško ozemlje krog mesta Smirna v Mali Aziji. Ker niso hoteli izročiti Turki ozemlja Grkom mirnim potom, je začela Grška ofenzivo proti Turčiji pri Smirni. Grki so izvojevali nad Turki baje že veliko zmago.

stno množino podplatov in usnja za obutev, oziroma naj se dajo iz te živine dobljene kože na razpolago Gospodarski zadrugi za Prekmurje v Gornji Radgoni, ki pa mora potem te kože odposlati v svrhu predelave v domače tovarne in razpečati usnje ter podplate po svojih podružnicah v Prekmurju.

5. Zbor zaupnikov in shod Kmetske zveze odločno zahteva, da se pošljejo v Prekmurje četudi začasno izključno le krščansko-misleči učitelji in učiteljice, ker v nasprotnem slučaju je utemeljena trditev naših nasprotnikov, da učiteljstvo potom šolske vzgoje in s slabim vzgledom jemlje prekmurškemu prebivalstvu, ki čuti skozinsko krščansko, vero.

6. Protestiramo z ogorčenostjo proti delovanju nekaterih v Prekmurje poslanih uradnikov, ki ovirajo udržitvev in okrepitev državne misli, ker vsiljujejo v izvenslužbenem delovanju ljudstvu protikrščanske ideje in veri sovražne časopise. Le krščansko prepričanje je v Prekmurju tesno spojeno z državno mislijo. Ljudski vodje so se borili proti madžaronskemu duhu in vplivu vedno vspešno, češ, oklenite se Jugoslavije, ker ona ne bo zatirala vašega krščanskega mišljenja in prepričanja, kakor so delali to Ogri. Dotičnim uradnikom naj se pusti svobodno prepričanje in mnenje, pač pa zahtevamo, da se, če dotičnik ne mara čutiti s tujakšnjim krščanskim ljudstvom, ne vmešuje v politiko, ki žali to prepričanje ljudstva; a obenem zahtevamo uvedbo disciplinarne preiskave

Kmetska zveza.

Naznanila.

Shodi Kmetske zveze se vršijo: 4. julija po poznji sv. maši pri Sv. Lenartu nad Laškimi; 11. julija po sv. maši v Guštanju na Koroškem. Na obeh shodih govori urednik M. Krajnc.

Poročila.

Resolucije

enoglasno sprejete na II. javnem shodu Kmetske zveze v Beltincih 20. junija t. l.

1. Zbor zaupnikov in celi shod zahteva, da se sme uporabiti žito, pridelano na zemlji veleposestev, ki se v lastni režiji obdelujejo, samo za Prekmurje.
2. Izvoz vsega žita naj se do tiste dobe prepove, dokler vsi nepreskrbljeni sloji v Prekmurju ne bodo do žetve 1921 zadostno preskrbljeni.
3. Vsa nadprodukcija žita, živine itd. naj se sme razpečavati potom proste trgovine v mejah Jugoslavije.
4. Za vso iz Prekmurja izvoženo živino, katere se po podatkih Vnovčevalnice za živino in mast vsaki teden nad 80 glav izvozi odtod, zahtevamo kot neko protikompenzacijo v izmeri odposlane živine zado-